

Příloha č. 1 k Návrhům důkazů a dalšího postupu účastníkem

Naše č.j.: LCR004/013250/2024

AOPK č.j.: SR/0048/JM/2021-41

Námítky LČR vůči Výzkumné zprávě o Srovnání stavu vegetace a společenstev denních omotýlů v oborách Bulhary a Klentnice v Milovickém lese (CHKO Pálava) v letech 2003 a 2004 a rokem 2021

Ve vyjádření ČSE shledáváme několik nesrovnalostí, polopravd a záměrně chybně interpretovaných skutečností, což lze považovat za podjaté a nevyhovující stanovisko.

Ve vyjádření ČSE se uvádí:

„Důvodem je fakt, že většina pasek navštěvovaných v roce 2021 byla v oblasti Vysokého rohu (JZ okraj obory Bulhary), která má netypický management. Tato plocha je bez přístupu zvěře (obnovní blok), Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) tu navrhla a financovala zásahy na podporu jasoně dymnivkového, takže zde nedošlo k mechanické ani chemické přípravě půdy, nebyly dotěženy výstavky a byly vytvořeny letové koridory. To jasně ukazuje, že citlivý přístup k hospodaření se na stavu motýlích společenstev přímo odráží. Nižší tlak zvěře, upuštění od přípravy půdy a diverzifikace struktury stromového patra jsou klíčem k zachování, a doufejme také k obnově zdevastované entomofauny Milovického lesa.“

Nesrovnalosti vidíme zejména ve výrociích, že na plochách neproběhla žádná mechanická ani chemická příprava půdy. Lesy ČR od roku 2020 na území CHKO Pálava neprovádějí žádné intenzivní přípravy ploch. Veškeré přípravy ploch jsou konzultovány s Agenturou a realizovány na základě správního řízení. Od roku 2020 do konce roku 2024 proběhly dvě přípravy ploch intenzivní technologií. To samé platí pro používání biocidů, které jsou aplikovány výhradně v rozsahu povoleném Agenturou dle výjimky č. j. 00217/JM/17, SR/0050/JM/2017-3, ze dne 28. 2. 2017. Aplikace však neprobíhá celoplošně, jedná se pouze o bodovou aplikaci zejména proti plaménku plotnímu (*Clematis vitalba*) a invazním druhům dřevin.

Dále se domníváme, že vyzdvihování plochy v lokalitě Vysoký roh (porostní skupiny 424F00u, 424F00p) dle managementu Agentury může opět vyvolávat dojem nešetřného hospodaření Lesů ČR. Nejedná se však o jedinou plochu vhodnou pro různé druhy rostlin a živočichů. Například v porostu 441B09 byla realizována velkoplošná clonná seč na ploše cca 10 ha. Zde bylo ponecháno 20 % původního porostu a na 8 ha vytěžené plochy bylo ponecháno průměrně 15 ks výstavků na hektar. Celá plocha byla obnovena podrostním způsobem hospodaření, přičemž minimálně z 50 % zde dominuje generativní obnova dubu. Mozaikovitě roztroušené plochy s původním porostem vytvářejí vhodné podmínky pro širokou škálu druhů. Tato plocha nebyla navržena Agenturou, ale pracovníky Lesů ČR. Neustálé zdůrazňování jediné plochy navržené Agenturou je proto značně zavádějící.

Ambrožová et al. (2023) rovněž uvádí: *„V současné době je Milovický les spravován jako běžný generativně obnovovaný hospodářský les, kde se praktikují holoseče a příprava půdy těžkou mechanizací a systémovými herbicidy.“* Holosečný hospodářský způsob však lze využít i pro přirozenou obnovu porostů u všech tvarů lesa. Příkladem holosečného hospodaření je obnova pařezin v NPR Děvín.

Samotné hospodaření v nízkém a středním lese zahrnuje vytváření holosečí, při nichž se veškerá biomasa z těžené plochy odstraňuje, což bylo standardní praxí v minulosti i dnes. Tento způsob obnovy, který Agentura sama navrhla, je všemi zainteresovanými stranami považován za návrat k tradičnímu způsobu hospodaření a je všeobecně vítán. Používat tento argument k poškození pověsti Lesů ČR je proto zcela neopodstatněné.

Obr. 1 Holá seč v NPR Děvin (Piskač, 2022)

Hospodaření Lesů ČR v Milovickém lese se v rámci obnovy porostů zaměřuje na podrovní způsoby hospodaření, při nichž se prakticky nevyužívají intenzivní technologie ani biocidy. Přírozená obnova porostů je běžným způsobem hospodaření, avšak v podmínkách Milovického lesa je dokonce nezbytným přístupem k obnově porostů předržených pařezin.

Vzhledem k fyzickému stáří porostů často dochází k odumírání jednotlivých jedinců DB, což snižuje počet pařezů na jednotku plochy. Dalším problémem je ztráta schopnosti pařezů DB vytvářet výmladky. To opět vede ke snižování počtu pařezů schopných vegetativní obnovy, čímž se postupně ztrácí charakter nízkého lesa, který je všemi zainteresovanými stranami žádoucí. Nedostatek pařezů DB s výmladkovou schopností by mohl vést k dominanci nežádoucích druhů, například javoru babyky (*Acer campestre* L.).

Z pohledu Lesů ČR je tedy obnova porostů předržených pařezin nejen žádoucí, ale dokonce nezbytná. Klíčovou roli hraje využití přírozené obnovy DB, která byla v posledních čtyřech letech velmi úspěšná. Tímto způsobem se zachovává genetická informace dlouhodobě pěstovaných jedinců DB odolných vůči suchému klimatu. Všechny tyto porosty vzniklé

z přirozené obnovy jsou perspektivní pro případné opětovné založení nízkých lesů v budoucnu. V těchto porostech by také byla větší abundance jedinců DB oproti současnému stavu.

Je rovněž důležité zmínit, že obnovní prvky pro přirozenou obnovu různých dřevin poskytují alespoň dočasné útočiště pro různé druhy živočichů a rostlin.

Domníváme se proto, že komentáře ČSE a Ambrožové et al. (2023) jsou nemístné a mohou vyvolávat nesprávný dojem nešetrného hospodaření Lesů ČR, což neodpovídá skutečnosti. Navíc není v možnostech Agentury ani Lesů ČR dlouhodobě udržovat plochy obdobné lokalitě Vysoký roh v celém komplexu Milovického lesa. Jedná se o finančně náročnou záležitost, nehledě na skutečnost, že některé lesní porosty zde místy prakticky přecházejí v bezlesí, což by mohlo být v rozporu se zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích.

„Nárůst požadavků rostlinných společenstev na světlo je zajímavé zjištění. Dosavadní studie totiž většinou ukazovaly úbytek světlomilných lesních druhů (Hédl et al. 2010, Müllerová et al. 2015, Chytrý & Prokešová 2020). V našem případě za nárůstem bohužel nestojí návrat světlomilné lesní květeny, ale šíření nelesních a dalších ruderalních druhů, jak ukazuje také výše zmíněný pokles nároků na teplotu a pokles indikačních hodnot rostlinných společenstev pro pH. Ten signalizuje úbytek kalcifilních druhů typických pro převážně sprašové půdy Milovického lesa. V souvislosti s proměnou dominantních druhů jde o zjevný posun v nárocích rostlinných společenstev od kalcifilní hájové a stepní vegetace směrem k ruderalní, někdy i mezofilní vegetaci s druhy, které mají nižší požadavky na teplotu, preferují více světla a mají méně vyhraněné nároky na pH půdy.“

Není možné souhlasit ani s výše uvedeným komentářem ČSE. Celá studie Ambrožová et al. (2023) neuvádí, kde a v jaké abundanci se nacházejí společenstva ruderalních druhů, ať už jde o paseku, okraj lesa, vzrostlý les, bezlesí, proředený les či mlází. Nelze tedy jednoznačně určit, kde se ruderalizace projevuje nejvíce. Interpretované výsledky mohou být proto zkreslené.

ČSE dále uvádí:

„LČR v odvolání uvádějí, že „Odvolatel např. zajišťuje intenzivní příkrmování i v letních obdobích (objemová i jaderná krmiva).“ Formulace „intenzivní příkrmování i v letních měsících“ naznačuje, že příkrmování probíhá po velkou část roku nebo celoročně.

Eutrofizace, tedy nárůst objemu dostupných živin, je jednou z hlavních a opakovaně doložených příčin změn vegetace zájmového území (Hédl et al. 2010, Müllerová et al. 2015, Chytrý & Prokešová 2020). Vede totiž k ruderalizaci rostlinných společenstev.

Příkrmování znamená vnášení živin do systému, „Intenzivní příkrmování“ znamená, že do prostředí obor jsou vnášeny velké objemy živin. Intenzivní příkrmování je tedy významnou, pravděpodobně hlavní, příčinou eutrofizace v oborách Bulhary a Klentnice. Stav vegetace zároveň ukazuje, že ani intenzivní příkrmování nevedlo k poklesu pastevního tlaku zvěře na vegetaci.

Příkrmování je tedy jedním ze zásadních faktorů, který přispívá k eutrofizaci, a tedy devastaci přírodních hodnot svěřeného území. Umožňuje také udržovat stavy zvěře vysoko nad mírou únosnosti prostředí, takže ve výsledku ještě zvyšuje pastevní tlak zvěře. Domníváme se, že je žádoucí příkrmování zásadně omezit, přípustné by mohlo být pouze za mimořádných okolností (např. vysoká

sněhová pokrývka), kdy zvěři hrozí hladovění. Předpokladem k tomuto kroku je samozřejmě přizpůsobení stavů zvěře úživnosti obory tak, aby zvěři za běžných podmínek hladovění nehrozilo.“

Komentář ČSE výše laicky prezentuje naprostou neznalost dané problematiky. Intenzivní příkrmování zvěře je jedním ze základních principů oborních chovů, a to nejen v Milovickém lese. Tento komentář zcela ignoruje potravní potřeby zvěře a dostupnost potravy během roku.

Jelení zvěř je přežvýkavcem. Při nedostatku pastvy, zejména jednoděložných rostlin (trav), hledá náhradu jinde, ač chuťově méně hodnotnou. V této situaci dochází ke spásání jiných rostlin, jako jsou dvouděložné druhy, keře, nebo dokonce k ohryzu a loupání kůry stromů. V podmínkách Milovického lesa lze pozorovat několik období tzv. doby nouze, kdy je dostupnost potravy nedostatečná.

První období nouze nastává mezi únorem a dubnem, kdy metabolismus zvěře vyžaduje zvýšený příjem energie. Důvodem je růst parohů, vývoj plodů u samic a přebarvování (výměna srsti ze zimní na letní) (Hanzal, 2017). Další období nouze lze definovat během letních měsíců. V těchto obdobích dochází k dlouhým a suchým periodám bez srážek, což vede k usychání travní vegetace. Tento jev je vlivem globální klimatické změny ještě výraznější, protože distribuce srážek během léta je nerovnoměrná. Ačkoli celkové srážkové úhrny mohou zůstat relativně stejné, srážky se koncentrují do krátkých intenzivních přívalových dešťů, které půda často nedokáže absorbovat. To je způsobeno nízkou kapilární schopností sprašových půd, což vede k povrchovému odtoku a minimální infiltraci vody.

Výsledkem těchto faktorů je devastace travních porostů suchem, přičemž suché traviny jsou pro zvěř nestravitelné. Mají totiž vysoký obsah vlákniny, která je tzv. "dřevnatá", a mikrobiální osídlení bacheru přežvýkavců ji nedokáže rozložit (Hanzal, 2017).

Z výše uvedených důvodů nelze souhlasit s tvrzením ČSE, které je mylné a svědčí o nedostatečném pochopení potravních nároků zvěře a obecné problematiky. Studie „Srovnání stavu vegetace a společenstev denních motýlů v oborách Bulhary a Klentnice v Milovickém lese (CHKO Pálava) v letech 2003 a 2004 a rokem 2021“ (Ambrožová et al., 2023) se zaměřuje především na rozšíření ruderálních druhů na území Milovického lesa, přičemž zcela popírá vliv klimatické změny. Ačkoli klimatická změna nemusí být jedinou příčinou tohoto problému, bezpochyby má významný vliv, zejména v souvislosti s nedostatkem rovnoměrně rozložených srážek v průběhu roku.

Obrázek č. 2 ilustruje pastevní porost během dlouhodobého sucha. Veškerá vegetace na snímku je pro zvěř zcela nestravitelná. Z tohoto důvodu je nezbytné zvěř příkrmovat i v letních měsících, především objemovým krmivem. U oborních chovů i volně žijící zvěře je důležité dodržovat pravidlo "3K": klid, krytí a krmení. Při zajištění dostatečného krytí, klidu a kvalitního krmení zvěř páchá nejmenší škody (Hanzal, 2024: Zkušenosti s redukcí počtu spárkaté zvěře v našich honitbách po téměř čtyřiceti letech).

Obr. 2 Pastevní porost kompletně poškozený dlouhým obdobím beze srážek, (Martinásek, 2022)

Tvrzení, že zvěř v oborách by se neměla přikrmovat, kromě případů vysoké sněhové pokrývky, je stejně scestné jako názor, že obory by měly poskytovat dostatek potravních příležitostí během celého roku. Tato myšlenka opět dokládá naprosto laický přístup ČSE.

Neustále opakované tvrzení Agentury, že „stavy zvěře se musí přizpůsobit úživnosti obory, a ne obora stavům zvěře“, je rovněž zavádějící. Obě obory byly po dlouhá léta systematicky přizpůsobovány chovu zvěře. Příkladem jsou vysazované plodonosné stromy, zvěřníky, odborně pastevní lesy a louky. Historicky se na území obor vyskytovalo jen minimum luk. Travní porosty, které Agentura v současnosti hájí a které se podle jejich pracovníků nemají rozorávat kvůli ochraně biotopů zvláště chráněných druhů, jsou ve skutečnosti výsledkem lidské činnosti, včetně buldozerové přípravy půdy v minulém století. Tyto plochy mnohdy vznikly vykácením části lesa a byly využívány dlouhou dobu jako orná půda – políčka s pěstovanou pící, obilninami, luštěninami a olejninami pro zvěř. Po určité době byli tyto plochy zatravněny a převedeny na trvale travní porosty. Vytvoření pastevních ploch člověkem také dokládají mnohé valy na jejich okrajích vzniklé buldozerovou přípravou s dnes již většinou rozpadnutými vyhrnutými pařezy.

Louky, které jsou dlouhodobě spásány, avšak nejsou pravidelně obnovovány, postupně ztrácejí svou atraktivitu. Neposkytují tak kýžený efekt pro chovanou zvěř, která se pak přesouvá za pastvou jinam.

„Výše prezentované závěry studie Ambrožová et al. (2023) ohledně stavu vegetace v r. 2021 bohužel žádné zlepšení nenaznačují. Stejně vyznívají také informace o stavu populace jasoně dymnivkového v loňském roce. I v r. 2023 se jasoni se drželi v pro ně cíleně upraveném prostoru u Vysokého rohu a žádný nárůst početnosti populace nebyl patrný (A. Florián, osobní sdělení). Početnost jasoně dymnivkového se z počtu několika tisíc imag ročně pozorovaných v letech 2003–2004 (Beneš et al. 2006) během druhé dekády tohoto století propadla na nižší desítky jedinců (Florián 2019). Po realizaci zásahů na jeho podporu pak mírně vzrostla na vyšší desítky až nižší stovky jedinců a na

této hladině zatím zůstává. Je tedy žádoucí pokračovat v krocích, které LČR již podnikají, zároveň přidat další kroky cílené na obnovu vegetace, podporu jasoně a biodiverzity obecně.“

Zlepšení stavu biotopu hodnotí ČSE na základě studie provedené v roce 2021. Od té doby však uplynula relativně dlouhá doba a byla realizována řada opatření, která stav obou obor zlepšují a budou jej zlepšovat i v budoucnu. Veškerá tato opatření jsou uvedena v samostatné příloze Lesů ČR č. 1.

ČSE dále komentuje stavy jasoně dymnivkového, a to zejména v oborách. Je však zajímavé, že žádná z prací připojených k řízení nezdůrazňuje, že jasoně dymnivkový kvůli (ne)hospodaření Agentury již dávno vymizel z NPR Děvín, kde dnes prakticky jeho populace neexistuje (Plán péče o Národní přírodní rezervaci Děvín, 2020). Stejně tak se jasoně nevyskytuje ani v dalších částech Milovického lesa, zejména v PR Milovická stráň, která byla předmětem studie Chytrý a Prokešová (2020). V obou těchto případech lze po delší dobu vyloučit výraznější tlak zvěře.

Celkový trend napříč lesními i nelesními biotopy ukazuje pokles početnosti druhů motýlů i zmiňovaného jasoně dymnivkového (Vlašánek, Konvička, Beneš, 2012). Tvrzení, že za tento pokles mohou výhradně Lesy ČR, není správné. Abundance různých druhů motýlů klesá i v NPR Děvín, kde probíhá aktivní management zaměřený na jejich podporu. Ne vždy se však podaří dosáhnout kýžených výsledků. Například management pastvy dobytka v NPR Děvín je z hlediska Agentury považován za správný, přesto však v jeho důsledku dochází k výrazné degradaci nejceněnějších lokalit Děvína (viz obrázek č. 3).

Obr. 3 Zcela zdevastovaná plocha v lokalitě Soutěska od pastvy dobytka, které si objednala Agentura (Otáhal, 2024)

Početnost jasoně dymnivkového v Milovickém lese v letech 2003 a 2004 lze s nemalou pravděpodobností přičíst vlivu zvěře. Intenzivní pastva, redukce nižších etáží porostů, keřového patra a nárostů různých bylin umožňují udržovat světlé ekotony, které vytvářejí vhodné podmínky pro rozvoj tohoto motýlího druhu. Naopak zrušení oborů v NPR Děvín vedlo k rychlému úbytku

populace jasoně dymnivkového až k jeho praktickému vymizení, což lze přičíst nevhodnému přístupu Agentury.

Obory jako takové výrazně ovlivňují početnost různých druhů živočichů. Například populace dudka chocholatého (*Upupa epops*) by nebyla tak početná, pokud by les měl podobný charakter jako v PR Milovická stráň, kde je hustý podrost a chybí vhodné potravní zdroje. Obory mají také významný přínos pro populace dravců, jako je orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), luňák červený (*Milvus milvus*), luňák hnědý (*Milvus migrans*), káně lesní (*Buteo buteo*) a mnoho dalších. Větší množství potravy, která je ve formě zejména vývrhů ze zvěře (vnitřnosti), uhynutých kusů a dalších částí zvěře, které se nachází v oborách zejména během podzimu a zimy, činí z obor velký zdroj snadně dostupné potravy. Nezanedbatelnou roli také hraje fakt, že v oborách během podzimu a zimy je pro dravce relativní klid a obory jsou tím pádem důležitým nocovištěm. Lze tedy konstatovat, že obory jako takové mají pro ptačí populace obrovský význam.

Dále je třeba zmínit význam obor pro hmyz vázaný na větší množství trusu, tzv. koprofágy. Tyto druhy hmyzu se v oborách vyskytují v nezanedbatelném počtu a jejich přítomnost má ekologickou hodnotu.

Obory jako celek mají bezpochyby mnoho přínosů, které často zůstávají mimo záběr odborných studií. K pochopení vzájemných vazeb je třeba širších znalostí než jen znalostí v jednom oboru (bobtanika, entomologie). Úzce specializovaným pohledem některých „vědců“ může vznikat zkreslený dojem, že veškeré hospodaření se zvěří v Milovickém lese je nevhodné, což neodpovídá skutečnosti. V Evropě v podstatně nemáme přirozené biotopy, které by byly dlouhodobě ovlivňovány velkými býložravci, jak tomu bylo před nástupem vlivu člověka. Za těmito biotopy bychom se museli podívat na jiné kontinenty – Afrika – savany, Amerika – stepy. V Evropě je jim nejbližší právě vegetace obor, pomineme-li vliv dobytka na agrárních plochách. Obory tedy do určité míry nahrazují podmínky pro druhy, které byly na tyto podmínky vázány.

Na závěr lze říci, že samotná studie Ambrožová et al. (2021) uvádí: „Tradiční hospodaření se zásadně podílelo na utváření a udržování biologické rozmanitosti celého komplexu.“ Je tedy zásadní si uvědomit, že krajina Pálavských vrchů byla, je a pravděpodobně i bude intenzivně obdělávanou krajinou (Müllerová, Szabó, Hédl, 2014). Naši předkové při svém hospodaření rozhodně nezamýšleli podporovat biodiverzitu, nýbrž z krajiny získávali zdroje potřebné pro obživu a další využití. Právě díky tomuto přístupu je dnes rozmanitost této krajiny taková, jak ji známe.

Je však důležité zdůraznit, že současné hospodaření v této oblasti do značné míry odporuje přirozeným sukcesním procesům. De facto tedy ochrana přírody na Pálavě spočívá v tom, že za značné finanční náklady udržujeme stav, který byl po staletí formován člověkem. Toto prostředí má jen pramálo společného s původním přírodním stavem, který by zde existoval bez lidských zásahů.

Obr. 4 Pohled na zříceninu hradu Dívčíčky a kompletně vytěžený a obhospodařovaný les v současném NPR Dívín (Regionální muzeum Mikulov)

Nové pokračování správního řízení oznámené AOPK ČR (číslo jednací: SR/0048/JM/2021 – 41) je odůvodňováno potřebou stanovení podmínek pro intenzivní chov zvěře v honitbách Bulhary a Klentnice viz vymezení předmětu řízení s cílem zabránit dalšímu poškozování předmětů ochrany EVL Milovický les a CHKO Pálava. AOPK ČR již zde předjímá, že k důvodem poškození předmětů jsou neadekvátní (nadměrné) počty zvěře v oborách vůči únosné kapacitě (úživnosti) jejich dochovalého přírodního prostředí. Agentura k tomuto došla na základě odborné studie

- Změny vegetace v evropsky významné lokalitě Milovický les zpracované botaniky AOPK pro AOPK v roce 2020 a
- Entomologické studie - Srovnání stavu vegetace a společenstev denních motýlů v oborách Bulhary a Klentnice v Milovickém lese (CHKO Pálava) v letech 2003 a 2004 a rokem 2021

Je zarážející, že pro vyhodnocení vlivu na vegetaci v těchto odborných studiích nenajdeme kapitoly, které by vyhodnocovaly vliv současných extrémů klimatu na vegetaci, nebo alespoň synergii tohoto vlivu s vlivem pastvy zvěře. Vyhodnocení takového vlivu by bylo zcela jistě na místě, neboť změny klimatu vedou k nemalým změnám ve složení vegetace v CHKO Pálava. Na těchto změnách se především podílí dlouhá období bez srážek s vysokými denními maximálními teplotami, kdy dochází až k úplnému vyschnutí vegetace.

Příloha č. 2 zaslání Oznámení o pokračování řízení, dokumentující odlov zvěře za posledních 20 let ukazuje, že Lesům ČR situace v oborách není lhostejná. Provádí veškerá opatření potřebná ke zlepšení stavu biotopu.

Na úrovni Správy CHKO Pálava a vedení polesí Mikulov proběhlo nespočet formálních i neformálních jednání o stavech zvěře, během nichž pracovníkům Agentury byl vždy sdělen průběh a zamýšlené směřování fungování obor do budoucna. Vedoucí polesí Mikulov s Agenturou aktivně spolupracuje, prezentuje plánovaná opatření a neprovádí žádné zásahy, které by situaci zhoršovaly.

V roce 2020 došlo ke změně na úrovni vedení polesí Mikulov. V této době proběhlo jednání s pracovníky Agentury, jehož hlavním tématem byly stavy zvěře. Již tehdy bylo pracovníkům sděleno, že bude přistoupeno k razantní redukci početních stavů zvěře, což dokládá i příloha č. 2 zaslání Oznámení o pokračování řízení. Zároveň však bylo upozorněno, že redukce potrvá minimálně pět let.

Lesy ČR při realizaci redukce narážejí na mnoho problémů spojených s lovem. Zvěř se kvůli intenzivnímu a dlouhodobému lovu stala velmi plachou. I při sebemenším náznaku vyrušení se okamžitě dává do pohybu a lovcům nedává mnoho šancí na její ulovení. Při nárazovém intenzivním lovu většího počtu lovců se zvěř brání spojením do velkých skupin, kde je lov prakticky nemožný, protože zvěř je velmi obezřetná, vidí lovce na několik set metrů a díky postavení ve skupině se nedá ulovit, neboť střelou by bylo zasaženo a poraněno více kusů najednou.

Intenzivní lov na krmných místech je možný pouze omezeně, protože zvěř tato místa po několika lovech odmítá navštěvovat. Vzniká tak tzv. „čekárnový efekt“, kdy má zvěř strach přijímat potravu. Potravní potřebu však uspokojuje na jiných místech, kde intenzivně paství v lese, provádí ohryz a loupání (Hanzal, 2017).

Paradoxně může zvýšený lovecký tlak negativně ovlivnit lokality s výskytem cenných druhů rostlin a dále zhoršit jejich stav. To může být mylně vyhodnoceno na základě fytoecologických snímků, což může vést k chybnému závěru, že pastevní vliv, resp. početnost zvěře v oboře, narůstá.

Početní stavy zvěře, například v oboře Klentnice, jsou v současné době výrazně zredukovány. Tento pokles je doložen v příloze č. 2 zaslání Oznámení o pokračování řízení, která ukazuje snížení

odstřelu u obou chovaných druhů zvěře. V mysliveckém roce 2025/2026 bude plán lovu výrazně nižší ve srovnání s rokem 2024/2025.

Početní stavy zvěře v oboře Bulhary jsou průběžně výrazně redukovány. Nejvyšší intenzity odstřelu bylo dosaženo v mysliveckém roce 2023/2024. V sezóně 2024/2025 se již počítá se snížením odstřelu u dančí zvěře.

V sezóně 2024/2025 bude rovněž realizována úplná redukce černé zvěře. Na základě těchto opatření bude státní správa myslivosti v sezóně 2025/2026 požádána o zrušení chovu srnčí a černé zvěře v oboře Bulhary.

V příkladané excelovské tabulce je zřetelná snaha o zlepšení stavu biotopu a zvýšení úživnosti obor. Tato opatření zahrnují především zpřístupnění ploch, kde se historicky pěstovala píce, za účelem zajištění objemového krmiva pro zimní období. V oboře Bulhary bylo zvěři zpřístupněno 22,44 ha orné půdy, na které jsou pěstovány porosty především tolíce vojtěšky (*Medicago sativa*). V oboře Klentnice jde o plochu 3,31 ha stejného typu kultury.

V oboře Bulhary bylo za posledních 5 let obnoveno 21,88 ha zvěřníků, v oboře Klentnice se jedná o 4,81 ha. Plán na období do roku 2027 počítá s další obnovou zvěřníků o celkové ploše 31,77 ha v oboře Bulhary a 11,37 ha v oboře Klentnice. Celková plocha, která bude obnovena za 8 let ve dvou oborách, tedy činí 69,83 ha. Díky obnově těchto účelových porostů, lze v obdobích, kdy přichází nedostatek potravy suplovat alespoň částečně potravní potřeby zvěře na okusových dřevinách. Díky těmto opatřením, a s každým nově realizovaným, předpokládáme snížení vlivu zvěře na celou plochu obor a tím i snížení tlaku na cennější ekosystémy v oborách.

Obnova těchto porostů probíhá jak vegetativně, tak generativně. Tyto porosty lze tedy charakterizovat jako lesy nízké nebo střední, s obmýtím 30 let. Aktivní obnova je vždy prováděna s ochranou proti zvěři, a to oplocením. Plochy jsou drženy maximálně 3 roky bez přístupu zvěře. Když nastává letní doba nouze pro zvěř (cca začátek června), porosty jsou zpřístupněny zvěři. Ta zde nachází dostatek potravy, klidu a krytu. Tyto porosty považujeme za strategické pro zvýšení úživnosti, protože mohou po určitou dobu suplovat pastvu, která během intenzivních suchých období na loukách chybí nebo je k dispozici jen v omezené míře.

V obou oborách bylo rovněž přistoupeno k prosvětlování tzv. oborně pastevních lesů, především za účelem podpory přirozené obnovy a podpoření světlomilných, zvláště chráněných druhů rostlin. Celková plocha těchto zásahů činí 77,50 ha, přičemž část z nich již byla realizována, a zbytek bude dokončen v roce 2025. Dále bylo přistoupeno k obnově porostů prostřednictvím uvolnění a znovu navrácení charakteru oborně pastevních lesů, které jsou převážně tvořeny jírovcem maďalem (*Aesculus hippocastanum*). Obnova těchto porostů již probíhá a bude pokračovat v roce 2025 na celkové ploše 4,78 ha v oboře Bulhary a 5,29 ha v oboře Klentnice.

Lesům ČR jde především o vyvrácení dojmu, že lesy jsou tmavé. Proto bude těchto zásahů v budoucnu přibývat. Díky většímu přísunu světla a nižší kompetici o vláhu bude i lepší potravní nabídka formou bylinné a dřevinné vegetace pro zvěř, která má do většiny porostů volný přístup. Tímto způsobem se opět dosáhne lepší úživnosti obor.

V obou oborách bylo rovněž zpřístupněno celkem 39,20 ha oplocených porostů vyššího věku. Tím se zvyšuje plocha pro volný pohyb zvěře. V těchto porostech zvěř může nalézt především kryt a klid. Okus podrostu v těchto oplocenkách v oboře Klentnice může opět umožnit přístup světla do porostů, čímž se vytvoří vhodné podmínky pro růst zvláště chráněných druhů rostlin.

Všechna výše zmíněná opatření mají svůj specifický management. Některá jsou celoročně přístupná zvěři, jiná jsou dočasně uzavřena a později znovu zpřístupněna. Tento systém umožňuje flexibilní reakci na nedostatek potravy v období sucha, čímž zajišťuje přirozené potravní zdroje i v těžkých obdobích. Je však vždy nutné podotknout, že přísun objemového krmiva ad libitum je nezbytný kdykoli. To znamená, že pokud zvěř ochotně přijímá objemové krmivo i v letních měsících, je žádoucí jej pravidelně a v dostatečném množství předkládat.

V neposlední řadě bude v roce 2025 realizováno opatření ke zpřístupnění obnovního bloku Kamenitá pro zvěř. Tento obnovní blok má celkovou rozlohu 64,09 ha. Zpřístupnění takto rozsáhlé části mladých lesních porostů pro zvěř pravděpodobně povede k výraznému nárůstu škod způsobených zvěří na mladých lesních porostech a značně ztíží její lov. Otevření tohoto obnovního bloku však přinese výrazné zlepšení stavu biotopu v celé oboře Klentnice. Znovu zpřístupnění obnovních bloků v oboře Bulhary je možné až po dokončení obnovy všech zvěřníků.

Lesy ČR provádí maximum možného, aby se stav lokalit zlepšil, což není v době extrémů způsobených měnícím se charakterem klimatu vůbec jednoduché. Výše zmíněná opatření jsou realizována postupně a každoročně v rovnoměrných dávkách. Odstřel zvěře je prováděn na maximální možné úrovni. Je však nutné zdůraznit, že vše vyžaduje čas a není možné dosáhnout všech změn ze dne na den.

Za účelem bližšího zjištění nového stavu věci (aktuálního vlivu zvěře za stávajících početních stavů), navrhujeme terénní šetření za účasti zástupců Lesů ČR, které přímo na místě samém prezentují a objasní účinnost aktuálně provedených a připravovaných opatření. Tato setkání všech zainteresovaných stran mohou být konána každoročně formou terénní pochůzky, kde může být vyhodnocen plán lovu za uplynulé období a zhodnocen celkový stav lesních ekosystémů.

Zdroje:

MBROŽOVÁ, Lucie et al. 2023. Srovnání stavu vegetace a společenstev denních motýlů v oborách Bulhary a Klentnice v Milovickém lese (CHKO Pálava) v letech 2003 a 2004 a rokem 2021. Výzkumná zpráva.

Vladimír Hanzal: Zkušenosti s redukcí počtu spárkaté zvěře v našich honitbách po téměř čtyřiceti letech. 2024. 3.12.2024. [cit. 2024-12-04]. <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/vladimir-hanzal-zkusenosti-s-redukci-poctu-sparkate-zvere-v-nasich-honitbach-po-temer-ctyriceti-letech>

HANZAL, Vladimír. 2017. Péče o zvěř a životní prostředí. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze ve spolupráci s Druckvo, spol. s r.o. ISBN 978-80-213-2805-1.

CHYTRÝ, Kryštof; PROKEŠOVÁ, Helena. 2020. Změny vegetace v evropsky významné lokalitě Milovický les.

MÜLLEROVÁ, Jana; SZABÓ, Péter; HÉDL, Radim. 2014. The rise and fall of traditional forest management in southern Moravia: A history of the past 700 years. *Forest Ecology and Management*. 331, 104-115. ISSN 03781127. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2014.07.032>

Plán péče o Národní přírodní rezervaci Děvín. 2020.

VLAŠÁNEK, Petr; KONVIČKA, Martin; BENEŠ, Jiří. 2012. Jasoň dymnivkový po více než 10 letech. *Živá*. (2), 79-82.

Obr. 5 Množství pastvy v oboře Bulhary červen 2024 (Piskač, 2024)

Obr. 6 Množství bylinné vegetace v oboře Bulhary (Piskač, 2024)

Obr. 7 Dostatek pastvy na loukách v oboře Bulhary v červnu 2024 (Piskač, 2024)

Obr. 8 Obnova zvěřníků (Piskač, 2024)

Obr. 9 Fatální nedostatek pastvy na začátku září 2024 po dlouhém období sucha (Piskač, 2024)

Obr. 10 Dostatek potravních zdrojů v květnu 2023 v oboře Klentnice (Piskač, 2023)

Obr. 11 Přírozená obnova DB (Piskač, 2024)

Obr. 13 Silně ohrožený druh - hlaváček jarní (Adonis vernalis) je pro obsah jedovatých látek pro zvěř opomíjen. Zvěř pastvou potlačuje konkurečně silnější druhy a tímto způsobem napomáhá rozvoji populace hlaváčku. Foto obora Bulhary, duben 2021.